

Regeringskansliet

Remiss om Naturvårdsverkets delredovisning av uppdraget att se över vilka arter som bör vara nationellt fridlysta

Er beteckning: KN2026/00195

Sammanfattning

Remissen avser vilka arter som ska vara nationellt fridlysta enligt 6,8 och 9§§ artskyddsförordningen.

Länsstyrelsen anser att en översyn av vilka arter som omfattas av den nationella fridlysningen är nödvändig. Dagens bilaga 2 till artskyddsförordningen innefattar arter som inte är hotade. Samtidigt saknas arter som skulle behöva skyddas genom fridlysning.

Länsstyrelsen redovisar sina synpunkter under respektive rubrik nedan. Rubrikerna följer upplägget i Naturvårdsverkets delredovisning.

1.1 Uppdraget

Länsstyrelsen anser att det är olyckligt att förslaget på vilka arter som ska omfattas av nationell fridlysning har tagits fram under tidspress. Den nya rödlistan var inte heller klar då förslaget togs fram. Länsstyrelsen noterar att Naturvårdsverkets förvarnar om att justeringar kommer att behöva göras i listan. Övriga myndigheter har också haft kort tid på sig att lämna synpunkter. Det hade varit lämpligt att invänta den nya rödlistan innan förslaget presenterades.

1.2 Tolkning av kriterierna för urval

Inga synpunkter.

1.3 Genomförandet/Urval av arter

Länsstyrelsen Blekinge instämmer med Jordbruksverkets synpunkter.

Jordbruksverket anser att nationell fridlysning även skulle kunna gälla arter som förekommer i livsmiljöer som skapas genom mänsklig skötsel. Nationell fridlysning är i dessa fall ett kompletterande styrmedel i syfte att bevara och förstärka arters populationer. Den nationella fridlysningen kan i dessa fall kräva hänsyn vid bete, slätter och andra jordbruksåtgärder så att åtgärder görs vid lämpliga tidpunkter eller med lämpliga metoder för att inte utrota populationer lokalt.

1.4 Listan med förslag på fridlysta arter

Det görs ingen jämförelse mellan tidigare fridlysta arter och de nya listorna som föreslås. Detta gör det svårare att få en överblick över vilka arter som påverkas. Länsstyrelsen noterar att arter som idegran, blåsippa, gullviva och ramslök (i Blekinge) enligt förslaget inte längre blir fridlysta vilket bedöms vara rimligt.

Länsstyrelsen ser det som positivt att hotade arter som ål, flodpärlmussla och igelkott fridlyses genom de nya bestämmelserna.

Länsstyrelsen noterar att inga mossor finns med på den nya listan över fridlysta arter. Det finns många mossor rödlistade enligt EN och CR som hotas av till exempel skogsbruk.

Det är positivt att det finns en koppling till rödlistan för arter utpekade enligt kategori 1.

För arter som är beroende av en speciell livsmiljö är ofta förändring av livsmiljön ett långt viktigare hot än åtgärder riktade direkt mot enstaka exemplar av arten. För bevarandet av de arterna kan det vara till stor nytta med fridlysningsbestämmelser som skyddar dem mot förändrad markanvändning. Eftersom sådant skydd kan ha stor inverkan på andra viktiga samhällsintressen, är det rimligt att det begränsas till arter som är eller nyligen varit hotade på nationell nivå, vilket är i linje med regeringens kriterium 1.

Kriterium 1.1 bör dock kunna omfatta även andra än EN och CR-listade arter om det bedöms finnas behov av fridlysning.

Länsstyrelsen har noterat att backsippa som är rödlistad som VU inte längre kommer vara fridlyst enligt förslaget. Denna art hotas av upphörd hävd men är även föremål för till exempel uppgrävning och plockning. Den förekommer även på flera platser där områdesskydd inte är aktuellt. Om inte kriterium 1.1 bedöms tillämpligt hade fridlysning enligt kriterium 2.1 varit lämplig för backsippa.

Fridlysningsbestämmelsernas ursprungliga syfte är att skydda växter och djur från åtgärder direkt riktade mot växten eller djuret, till exempel att de plockas för att de är vackra, samlas in för att de har ett samlarvärde, eller dödas för att de ogillas. När sådana åtgärder faktiskt utgör ett hot mot bestånd av en art, är fridlysning relevant även om arten för tillfället inte är hotad på nationell nivå, för att förebygga att den blir det. Det är därför bra att regeringens kriterium 2 för fridlysning inte är knutet till arternas hotkategori enligt den nationella rödlistan.

Översyn av artlistan ska enligt remissen göras vart sjunde år. Länsstyrelsen bedömer att det är lämpligare att det görs vart femte år i samband med att ny rödlista tas fram för att inte kopplingen till rödlistan ska förloras. Om vart femte år är för ofta kan översyn istället göras vart tionde år.

1.5 Naturvårdsverkets fortsatta arbete med urvalet.

Inga synpunkter.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av länsråd Helena Morgonsköld med naturvårdshandläggare Mattias Nilsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.